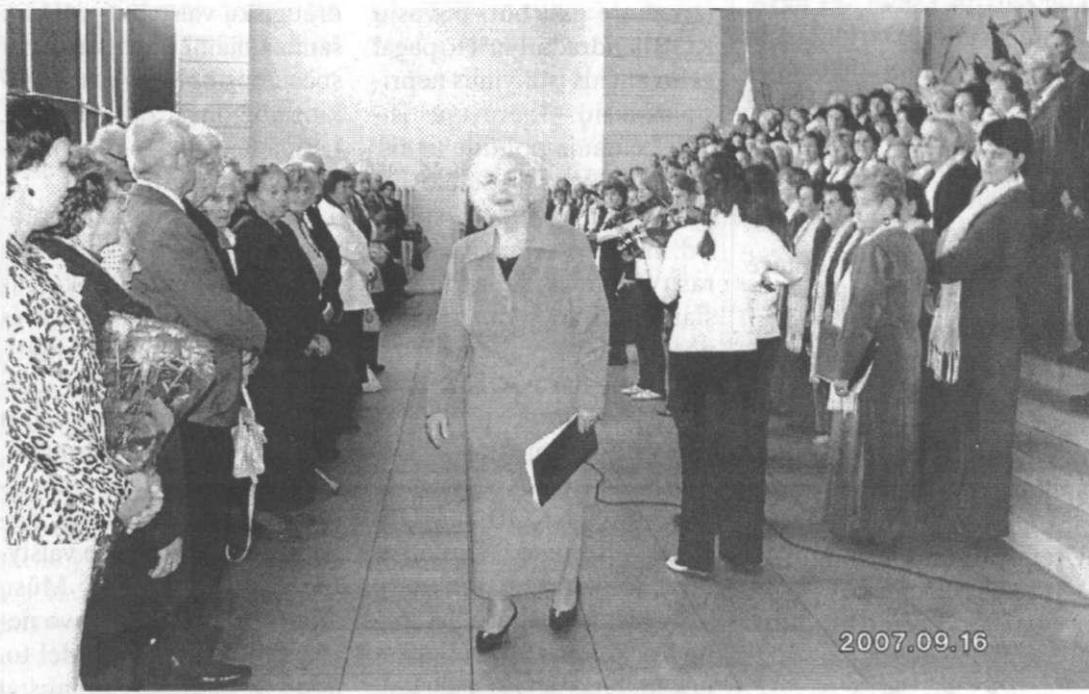

Rugsėjo 16 d. Alytuje įvyko Intos ir kitų lagerių buvusių politinių kalinių bei tremtinių susitikimas. Pilnutele Alytaus Šv. Angelų Sargų bažnyčioje LPKTS Alytaus apskriptoriuje Janina Juodžbalienė perskaitė Intos politinių kalinių maldą, priminusią jaunystės metais patirtus žiaurumus ir kančias: "Per amžinai išalusią tundrą, per taigas ir stepes, Viešpatie, leisk nors keliais pareiti į savo namus, tik leisk, Viešpatie, tik leisk, meldžiam Tave, Viešpatie, leisk... Mes prigirdytarudom, prisotinti kančiom, Viešpatie, išgirsk mūsų šauksmą." Sie maldos žodžiai pravirkė žilagalvius, buvusius toli nuo gimtujų namų. Tačiau jų dviados stiprybė, siekiai ir ryžtas buvo ir tebéra tvirti.

Visus sujaudino apsilankymas prie lietuviška atributika papuošto paminklo "Nurimės varpas", įamžinusio

Susitikimo akimirka. Centre - Janina Juodžbalienė

Motinos tremtinės atminimą. Jis pastatytas LPKTS Alytaus filialo narių pastangomis. Ant

jo iškalti prasmingi žodžiai: "Per aukas ir pasišventimą amžius budėjė laisvę laimė-

jom". Varpo viduje įrašyta: "Skambėk per amžius vaimams Lietuvos. Tas Laisvės

2007.09.16

nevertas, kas negina jos"...

LPKTS Alytaus filialo būstinėje kalbėta apie svarbiausius veiklos uždavinius, pasidalinta įspūdziais, vėliau Teatro galerijoje išklausytas koncertas "Tik Jums". Susirinkusiesiems dainavo buvusių politinių kalinių ir tremtinių chorai iš Vilniaus, Kauno, Kėdainių, Ukmergės, Marijampolės, Alytaus. Daina keitė dainą, skambėjo skaitomas eilės, sveikinimai. Ypatinga dėmesį parodė Alytaus valdžia – prasmingo renginio organizatoriams įteikė gėlių, deramai pagerbė susirinkusiuosius ir iš lagerių negrižusiuosius...

Už renginį dėkojame LPKTS Alytaus apskriptoriui Janinai Juodžbalienėi, LPKTS Alytaus filialo tarybai, LPKTS chorų vadovams ir nariams.

Susitikime dalyvavę
Kostas ir Danutė

Tauta tokia, kokios moterys

Praėjusį sekmadienį Lietuvos moterys rinkosi į Kauno valstybinį muzikinį teatrą paminėti pirmojo Lietuvių moterų suvažiavimo šimtmecio sukakties. Nors buvo kviečti ir garbingi vyrai: Ministras pirmininkas, LR Seimo pirmininkas, jie konferencijoje nedalyvavo – atsiuntė padėjėjas moteris. Taip valstybės vyrai išreiškė savo požiūrį į moteris ir jų svarbą šiandieniniam gyvenime. Savo apsilankymu ir gražiu žodžiu moteris pagerbė tik JE arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, aukojetas šv. Mišias, ir Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas.

LR Seimo narė V.V. Margevičienė tarp konferencijos dalyvių Autorės nuotr.

rims", – teigė rašytoja 1937 m. II moterų suvažiavime.

Tuo metu labiau išsimokslinusios moterys telkési Vilniuje, jos aktyviai jungėsi į tautinių judėjimą. Vilniuje moterų judėjimui vadovavo liberalės demokratės: F.Bortkevičienė, O.Pleiryte-Puidienė, S.Landsbergaitė, O.Brazauskaitė, G.Petkevičaitė. Jos kėlė teisės, politinės moterų ir vyru lygibės idėjas, daug dėmesio skyrė moterų švietimo klausimams.

(keliamas į 4 psl.)

Žiupsnelis istorijos

Prieš 100 metų Kaune lietuvių moterys susirinko į pirmą suvažiavimą aptarti savo problemų. Suvažiavime buvo nagrinėjami moterų organizacijų, švietimo, auklėjimo klausimai. Jame buvo pažymėta, kad vyru inteligenčiai mažai, bet moterų – dar mažiau.

Mintį sušaukti Moterų suvažiavimą iškėlė kunigas P.Januševičius ir ēmėsi realizuoti šią idėją. J.Tumo patrimoniu, buvo pakviestos ir vil-

nietės. Tačiau išplatintame pranešime nurodyta, kad politiniai klausimai nebūtų svarstomi. Dvasininkai nenorėjo, kad suvažiavimui vadovautų moterys, G.Petkevičaitė-Bitė čia ižvelgė moterų žeminiam. Ji pati pasisiūlė pirmininkauti. „Paūžę, pasmarkavę, pasitraukė dvasininkai, kovos lauką užleisdami mums, moter-

Į Kauna iš Sibiro sugrižęs tremtinys vėl tapo tremtiniu

Įsivėlė į painių istoriją

1949 metais iš Kauno kartu su tėvais buvo ištremtas penkiometis berniukas Kazimieras Naudžiūnas. Praėjus beveik penkiasdešimt aštuoneriems metams, Magadane gyvenantis Rusijos pilietis, pensininkas Kazimir Naudžiūnas gavo iš Kauno savivaldybės ilgai lauktą paklausimą ar norite grįžti į Lietuvą? K.Naudžiūnas atsakė „Taip“. Ir, kaip greitai paaiškėjo, įsivėlė į labai painių istoriją. Jis jau ketvirtą mėnesį glaudžiasi pas savo brolių Viliampolėje, o iš Magadano nuolat skambinanti žmona Liudmila su vis didėjančiu nerimu jo klausia: kas atsitiko?

Patvirtinimas – telefonu

Šių metų kovo mėnesį Magadane gyvenantis K.Naudžiūnas iš Kauno miesto savivaldybės Aprūpinimo būstu skyriaus gavo paklausimą – anketą, kurioje pabrėžiamas: jei iki gegužės 1 dienos savivaldybė nesulaiks atsakymo, patvirtinančio, kad jis su šeima planuoja grįžti į Lietuvą, bus išbrauktas iš pageidaujančių gauti Kaune būstą sąrašo. Ankestoje taip pat prašo-

ma raštu informuoti, kada K.Naudžiūnas galėtų atvykti sudaryti sutartį dėl gyvenamųjų patalpų.

Magadane gyvenantis pensininkas sakė, kad apie planus atvykti pranešė ne tik raštu, bet ir telefonu – pa-skambino Aprūpinimo būstu skyriaus vyriausiajam specialistui Juozui Černiauskui.

„Susisekęs su J.Cerniauskui sužinojau, kad mano raštas su teigiamu atsakymu yra gautas ir užregistruotas. Prieš atvykdamas į Kauną J.Cerniausko telefonu dar kartą pasiteiravau, ar man atvykti ir kada. Patarė atvykti liepos pradžioje“, – sakė K.Naudžiūnas.

Kabinete – netikėtumas

Praėjusio birželio 28 dieną K.Naudžiūnas pravėrė J.Cerniausko kabineto duris. Čia tremtinio laukė nemalonus netikėtumas. Anot K.Naudžiūno, buvo pasakyta, kad buto nėra ir neaišku, kada bus. Tremtinys suprato, kad jam siūloma grįžti atgal į Magadaną.

Apie tremtinio padėtį Kaune sužinojusi savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Jūratė Matekonienė teigė, kad valdininkai privalo rasti būdą padėti į

bėdą patekusiam žmogui.

„Ši istorija atrodo neskaidri. Jei žmogus ryžosi važiuoti 12 tūkstančių kilometrų, be abejonių, jam buvo duoti kažkokie pažadai. Odabar jam parodos durys. Vaizdžiai kalbant, vien kartą ištrėmė Stalinas, kitą – Kauno valdžia“, – kalbėjo J.Matekonienė.

Padėtį ypač sukomplikavo tai, kad J.Cerniauskas savivaldybėje jau nebedirba. Savivaldybėje nebedirba ir K.Naudžiūnui nusiųstę anketą – paklausimą pasirašęs buvęs tiesioginis J.Cerniausko viršininkas Šarūnas Mandarvickas, kurio veikla ne kartą yra sukelusi įtarimų ir tapusi teisėsaugininkų tyrimo objektu.

Tremtiniai pasiryžusi padėti J.Matekonienė stebėjosi, kad K.Naudžiūnas Kaune gali tikėtis tik vieno kambario buto.

„Pagal įstatymą jam priklauso tik vieno kambario butas, nes Naudžiūnų šeimoje néra jaunesnių nei 18 metų vaikų arba vyresnių, bet šiuo metu besimokančių“, – teigė Būsto nuemos poskyrio vedėjas Jonas Lukošius.

Jis atsisakė komentuoti, dėl kokių priežasčių K.Naudžiūnas Kaune pateko į tokią keblią situaciją.

(keliamas į 4 psl.)

LPKTS valdybos posėdis

Spalio 6 d. įvyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos (LPKTS) valdybos posėdis. Posėdyje buvo svarstomas LR Vyriausybės 2007 metų paramos LPKTS kultūrinei ir pilietinio ugdymo veiklai paskirstymas pagal pa teiktus projektus, patvirtinta LPKTS 2007 m. pirmojo pusmečio pajamų-išlaidų sąmata. Taip pat patvirtintas 2007 metų Laisvės kovų archyvo (LKA) leidybos planas – bus išleisti LKA Nr. 38 ir Nr. 39. Šią metų gruodžio mén. numatyta išleisti LKA Nr. 40. Sudaryta LKA redakcinė komisija: A. Lukša, J. Marcinkevičienė, R. Paplauskas, V. Raibikis, A. Vilutienė. LKA archyvoredaktorius –istorikas Darius Juodis.

Tartasi dėl Memorialų bei paminklų partizanams nuotraukų albumo išleidimo. Šiam darbui sudarytos komi-

sijos narys J. Lukšė atliko pirminę nuotraukų atranką su tekstu po nuotraukomis ir klausimynais, komentavo atlikto darbo rezultatus ir reikalaivius. Šiuo klausimu papildomai tarsis komisija (P. Jakučionis, A. Lukša, J. Lukšė, J. Endziulaitis). Dar laukiama pastatyti Memorialų bei paminklų nuotraukų iš LPKTS Druskininkų, Elektrėnų, Joniškio, Kretingos, Mažeikių, N. Akmenės, Raseinių, Umergės, Zarasų filialų.

Valdybos nariai aptarė rugsėjo 15 d. įvykusį renginį „Vytauto apygardos partizanų kovų takais“. Žygių sekminės suorganizavo LPKTS Utenos filialas ir Vytauto apygardos partizanų valdyba. Jam vadovavo LPKTS Utenos aps. koordinatorius ir LPKTS Utenos filialo pirmininkas Vytautas Bliznikas.

„Tremtinio“ inf.

TS PKTF valdybos ir tarybos posėdžiai

Spalio 6 d. Kaune, LPKTS būstinėje, įvyko Tėvynės sąjungos Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos valdybos ir tarybos posėdžiai.

TS PKTF valdybos darbo atskaitą perskaitė TS PKTF valdybos pirmininkas A. Blažys. Kalbėdamas apie Tėvynės sąjungos ir Krikščionių demokratų partijos numatomą susijungimą jis teigė, kad TS Politinių kalinių ir tremtinių frakcija šiam susijungimui iš esmės nepriekiauja. A. Blažys frakcijos narius ragino jaustis pilnateisiais TS nariais ir būsimuose Seimo rinkimuose iš TS vadovybės reikalauti aukštėnių vietų TS kandidatų sąraše.

Politines aktualias apžvelgė TS PKTF pirmininkas, Seimo narys dr. P. Jakučionis. Jis apgailestavo, kad neseniai į Lietuvą sugrįžę „bėgliai“ V. Uspaskichas ir G. Petrikas smarkiai keliai savo reitingus, o JAV besilankantis R. Pakšas šmeičia Lietuvą. Apmaudė, kad Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos pirmininkas René van der Linde na Baltijos valstybėms pasiūlė daryti nuolaidas Rusijai dėl okupacijos žalos atlyginimo, nors dar praėjusiais metais šio politiko nuomonė okupacijos atlyginimo klausimui buvo mums palanki.

TS PKTF pirmininkas P. Jakučionis pasidžiaugė, kad Seime pajudėjo reikalai dėl rezervininkų įstatymo pri-

ėmimo, atnaujinamas Liustracijos komisijos formavimas. Seimo narys įspėjo, kad kitąmet dėl išmokamos skolos dirbantiems pensininkams gali kilti kliūčiai padidinti nuo okupacijos nukentėjusių asmenų pensijas. Jis paskatino frakcijos narius būsimuose Seimo rinkimuose kelti savo kandidatūras vienmandatėse apygardose.

P. Jakučionis informavo valdybą, kad jis yra apsisprendęs nekelti savo kandidatūros ateinančiuose Seimo rinkimuose ir dėl to atsisako TS PKTF frakcijos pirmininko pareigų. Prasidedant rinkimų kampanijai frakcijai turi vadovauti frakcijos narys, kuris dabar yra Seimo narys ir ateinančiuose Seimo rinkimuose bolotiruoja vienmandatėje apygardoje.

Posėdyje buvo aptartas frakcijos statutas. TS PKTF valdybos pirmininkas A. Blažys padėkojo TS PKTF valdybos pirmininko pavaduotojui P. Musteikiui už įdėtą darbą rengiant statutą.

* * *

TS PKTF tarybos posėdžiai įvykstančios lapkričio 24 d., darbotvarkė. Buvo išreikštasis frakcijos tarybos susirūpinimas dabartine Lietuvos kariomenės bei švietimo sistemos padėtimi.

Kitas TS PKTF tarybos posėdis įvyks spalio 27 d.

„Tremtinio“ inf.

Kodėl mūsų liustracijos politika buvo neefektyvi

Buvusiam VSD Kontržvalgybos valdybos viršinininkui ir Liustracijos komisijos vadovui Vytautui Damului pareiškės, jog diplomatinėje tarnyboje gali būti buvusių KGB bendradarbių iš to pagal galiojančius įstatymus neprišipažinusiu, Lietuvoje įsiplieskė nauja politinė ugnis. Reaguodama į tai Seimo Tėvynės sąjungos frakcija spalio 2 d. inicijoavo Seimo narių parašų rinkimą, kad artimiausiai Seimo plenariname posėdyje būtų pradėtas svarstyti Seimo narių A. Kubiliaus ir P. Jakučionio parengtas įstatymo projektas „Dėl SSRS valstybės komiteto (NKVD, NKGB, MGB, KGB) vertinimo ir šios organizacijos kadrinių darbuotojų dabartinės veiklos“, o spalio 3 d. Seimo užsienio reikalų komitetas dėl žiniasklaidoje pasirodžiusios informacijos apie galimus diplomatų ryšius su užsienio saugumo struktūromis kreipėsi į Valstybės saugumo departamentą. Pakomentuoti pastaruoju išvykius paprašėme Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininko pavaduotoją Audronių AŽUBALĮ.

– Kodėl tokia informacija, kaip diplomatų ryšiai su sventimomis tarnybomis, visuomenę pasiekia tik dabar, praėjus keliolikai metų nuo nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo?

– Todėl, kad valstybės kūrimo laikotarpiu asmenys, kurių buvo atsakingi už diplomatinio korpuso formavimą, ne parodė būtino reiklumo ir atidumo. Turime rimtų įtarimų, liudijimų, kad diplomatinėje tarnyboje dirba asmenys, ne perėję Liustracijos komisijos filtro. Peržiūrint dabartinių Lietuvos diplomatininkų korpusą ir ypač politinius paskyrimus, padarytus per 17 metų, matyt, jog dauguma, tapę diplomatais, atstovauja buvusiai LDDP – yra buvę žymūs LDDP arba socialdemokratų veikėjai, arba buvę aukštėrango Lietuvos komunistų partijos veikėjai. Nors šiuo atveju svarbiausia ne pasityciojimas iš žmonių ir laukto istorinio teisingumo atkūrimas, kai vietiniai komunistų kvislingai tapo nepriklausomos valstybės diplomatais, paskirtais vadovaujant visiems Lietuvos preidentams, o tai, kad jeigu pasitvirtintų aptarinėjama informacija, įkeblių padė-

tį patektų Lietuvos užsienio politika ir Lietuvos saugumas. Žmonės, neprišipažinę ryšiu su sovietų atitinkamomis tarnybomis, mums nedraugiškų valstybių gali būti šantažuojami, nes tų valstybių specialiosios tarnybos, be jokios abejonės, žino žmonių, tampančių aukšto rango diplomatais, praeitį.

Mes kalbame apie diplomatų korpusą, bet kyla klausimai ir apie kitus atsakingus asmenis, dirbančius valstybės tarnyboje ir užimančius raktines pozicijas jautriose Lietuvai sferose. Jeigu liustracijos filtro nepraejo diplomatai, kodėl turėjo būti daromos išimtys kitiams asmenims, dirbantiems atsakingose valstybės veiklos sferose? Mūsų liustracijos politika buvo neefektyvi. Tai atsitiko dėl to, kad liustracijai labiausiai priešinosi, o tai – natūralu, buvę komunistai, buvę LDDP nariai, dabar tapę socialdemokratais, iš septyniolikos nepriklausomos Lietuvos metų valdžioje išbuve bene vienuolika.

– Ar Jums, dirbančiam užsienio reikalų srityje, yra tekę įtarimai, kad diplomatų veiksmai būtų ne iš Lietuvos pozicijų? Ar tie žmonės galėjo pakenkti Lietuvai?

– Tokie dalykai neišplaukia į viešumą, tačiau sau pačiam galiu užduoti klausimą, kodėl viena ar kita ambasada, vadovaujant vienam ar kitam asmeniui, nerodė deramo aktyvumo atitinkamu klausimui arba, diplomatiškai sakant, lėtino Lietuvos valstybės vykdomą procesą. Konkrečiai kalbėti negaliu, nes mano nuojaudos, sutapimai nėra įrodomi teismuose ir labai sunkiai – gyvenime.

– Tai kas kaltas: neprišipažinę žmonės ar Valstybės saugumo komitetas, juos praleidę?

– Žmonės patys turėjo prišipažinti iki 2000-ųjų metų pabaigos. Tokia buvo kiekvieno sėzdingingo Lietuvos piliečio, jaučiančio atsakomybę Lietuvos valstybei ir jos įstatymams, prievolė. Jieturėjo ateiti į Liustracijos komisiją ir padaryti pareiškimą. Asmenys, nesikreipę, tačiau turėję ryšių arba bendradarbiavę su specialiosiomis buvusios Sovietų sąjungos tarnybomis, tą progą praleido ir dabar, jeigu veiktu Liustracijos komisija, kuri, atsistatydinus vadovei,

neveikia, duomenis apie tokius asmenis turėtų paviešinti. Asmenys, nuslėpę savo praeitį ir tuo pažeidę įstatymą, netekėtų teisės toliau eiti savo pareigų. Neįsivaizduoju, kaip asmuo, ignoravęs Liustracijos komisiją, galėtų toliau dirbtis su slapta ar konfidentialia medžiaga, su kuria dažnai tenka dirbtis diplomatams.

Žmonių, siūlomų dirbtis diplomatais, biografijas turėjo peržiūrėti ir Valstybės saugumo departamentas. Prieš suteikdama asmeniui teises dirbtis su slapta informacija, ši institucija turi surinkti visą įmanomą informaciją apie asmens galimus ryšius su Sovietų sąjungos represinėmis struktūromis. Kiek žinau, VSD veikia darbo grupė, dirbanti su archyvais. Jeigu kyla įtarimų, ji medžiagą teikia savo struktūroms. Ši medžiaga turėtų keliauti į Liustracijos komisiją.

Jeigu informacija, liudijama būvusių aukštų VSD pareigūnų, pasitvirtins, reikš, kad kažkas neatliko savo pareigos, o dar tiksliau – pažeidė įstatymą, nuslėpdamas informaciją. Kabinetinės liustracijas, kai vienas pareigūnas „atleido“ kitam, galima įvardyti kaip grubiausią įstatymo pažeidimą, už kurį pareigūnai turės atsakyti. Kita vertus, ši istorija bus tarsi lakmuso popierėlis naujam VSD vadovui. Žiūrėsime, kaip jis susidoros su pirmtakų paliktomis vilkduobėmis.

– Kokia Jūsų nuomonė dėl pašalinto prezidento R. Pakšo prabangios, kaip praneša žiniasklaida, kelionės į JAV, kurios metu jis jaučiasi atstovaujantis Lietuvai?

– Jis yra laisvas žmogus, o Lietuva – demokratinė valstybė ir negali jam to uždrausti, juo labiau kad tai tėstinas Kremliaus projektas ir jį įdomustebėti. Tik norėčiau žinoti, su kokiu pasu jis keliauja. Įstatymo pataisos, kurios neleistų jam keliautis su diplomatiniu pasu, kaip žmogui, sulaužiusiam priesaiką (tai nustatė Konstitucinis Teismas), šių metų velyvą pava sarį Seimo užsienio reikalų komitete buvo blokuotos, kaip, beje, ir pataisos, kurios bandoma sutvarkyti diplomatinę tarnybą, įtvirtinant diplomatų rotacijos principą. Greitai svarstyti vėl rengiamės atnaujinti.

Parengė Audronė V. ŠKIUDAITĖ

Kaip įveikti teismų sistemos uždarumą

Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramikienė Seime yra įregistruavusi tris įstatymų projektus: pasiūlymus pavasario sesijoje Seime jau įregistruotam Teismų įstatymui projektiui; Administracinių bylų teisenos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą ir Konstitucijos 74, 84, 112, 116 straipsnių papildymo įstatymo projektą. Šiai projektais siekiama įveikti teismų uždarumą. Prie šių projektų rengimo daug prisidėjo advokatas, Lietuvos teisininkų draugijos pirmininkas Stasys ŠEDBARAS, buvęs Konstitucinio Teismo teisėjas. Kreipėmės į Stasi Šedbarą, prašydami paaiškinti, kodėl reikėjo taisyti jau pavasario sesijos metukitį Seimo narių pateiktus projektus.

Siūlymai, kuriuos mes teikiame, yra gera proga Seimui, susirinkusiam po vasaros ir spėjusiam pademonstruoti chaotišką darbo stilių, susitelkti ir įrodyti, kad šiai, pasutiniaisiai prieš rinkimus, metais jis gali priimti labai reikšmingus mūsų valstybei ir teismų sistemai sprendimus.

Tėvynės sajunga buvo kaltinama, kad stabdo labai svarbaus įstatymo priėmimą. Buvo netgi pasigirdė frazių, jog įstatymu nebūtina tvarkyti sisteminį reikalą. Mūsų pozicija buvo visai kitokia. Su teismų valdžia ir su teismais negalima elgtis atsainiai. Manome, kad reikia įvertinti perodą nuo dabartinės teismų sistemos įkūrimo ir pasižiūrėti, kodėl visuomenė turi pretenzijų teismams, ar jos pagrįstos, ar tikrai tiesa, kad teismų sistema yra uždara. Spausdoje yra buvę tokius pasakymus, kaip "teisėjų klanas" ir pan. Tai nėra naujiena. Tokias pačias problemas kelia ir Vakarai. Pvz., Vokietijoje dažnai sakoma, kad esame ne teisinė valsstybė, o teismų valsstybė, kad teismai turi per daug galų.

Mes pamatėme, kad tokius dalykų nėra projekte, teikiame svarstyti Seimui, todėl prisiemėme operatyvią atsakomybę pasvarstyti, kaip pagerinti projektą. Mūsų pasiūlymai išsamūs ir gausūs (jie jau įregistruoti). Teko kalbėti su kitų frakcijų politikais, Teisės ir teisėtvarkos komiteto nariais. Iš esmės sutinkama su pozicija, kurią išdėstėme. Pats svarbiausias dalykas, kurį siūlome – praverti duris į teismų sistemą, nepažeidžiant teisėjo nepriklausumo garantiją. Nagrinėjant konkrečią bylą teisėjas turėtų likti nepriklausomas, atvirkš-

čiai – šalia to, kad atveriamė duris, dar siūlome papildomų garantijų teisėjui, stiprindami jo nepriklausomumą. Viena iš nepriklausomumo garantijų teisėjui yra negalimumas atimti bylos ir perduoti kitam teisėjui. Manome, kad reikia keisti bylų skirstymo taisyklęs. Bylų skirstymas neturi priklaušytis nuo jokio administratoriaus valios. Reikia įvesti kompiuterines programas, kaip yra kitose pasaulyje.

Manome, kad neivalstybė, nei visuomenė dar nėra pribrendusi ir kažin ar pribrečiai tarejų institutui, tačiau manome, kad yra pakankamai kitokių mechanizmų, kurie leistų visuomenės atstovams dalyvauti formuojant teismus, dalyvauti vertinant teisėjų veiklą. Tai yra labai svarbu. Taip pat dalyvauti patariant valstybės vadovui, kai yra sprendžiamas klausimas dėl teisėjo paskyrimo, atleidimo, perkėlimo. Visiškai nenorime paneigtis teisėjų korpuso galui, kai kuriose institucijose visuomenės atstovai dalyvauja paritetiniai pagrindais, kai kur teisėjų yra daugiau. Tačiau tai detalės ir nežinia, kaip Seimas apsispręs. Mūsų siūlymai, kad šalia teisėjų svarbiausiose institucijose, išskyrus, žinoma, Garbės teismą, kuris yra teisėjų teismas, dalyvautų žinomi visuomenės atstovai ir kad formuojant tas institucijas dalyvautų ne viena kuri nors institucija, bet ir valstybės vadovas, ir tautos atstovybė – Seimas, ir Vyriausybė, nes Vyriausybės rankose yra biudžetiniai, materialiniai resursai. Kai kuriuose teismuose nagrinėjant bylas dar yra problemų, ypač reikia spręsti administracinių teismų papildomos materialinės pagalbos klausimus, kad greičiau būtų nagrinėjamos bylos.

Siūlome keisti Administracinių teismų sistemos statusą, ypač aukščiausios grandies, nes jis dabar turi teisę priimti galutinius, neskundžiamus sprendimus, tačiau jo teisinė padėtis, lyginant netgi su Apeliacinio teismu ar Aukščiausiuoju teismu, yra gerokai žemesnė, nors čia priimami galutiniai sprendimai labai svarbiose bylose, kuriose priimami sprendimai dėl milijoninių sumų, sakykim, mokesčių ir kt. bylose. Taip susiklostė, be to, kuriant sistemą galbūt nebuvu laiko galvoti apie tai. Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas siūlo netgi radikaliam, kad Vyriausiojo administracinių teismo teisėjai būtų skiriama

kaip Aukščiausiojo teismo teisėjai. Mūsų siūlymas labiau minimalistinis – kad Vyriausiojo administracinių teismo teisėjai būtų skiriama kaip Apeliacinio teismo teisėjai. Bet kuriuo atveju, kad dalyvautų tautos atstovybė – Seimas.

Kitas klausimas, nuolat keltas diskusijose ir, matyt, bus keliamas, – dėl kasacijos instituto administracinių teismų darbe. Manome, kad šis klausimas neturėtų būti sprendžiamas kubotai. 2003 m. dėl to Seimo teisės ir teisėtvarkos komitete dirbo darbo grupė ir nutarė, kad dabartinė sistema yra tinkama ir tik reikytų pasitikrinti, kaip ji funkcionuos. Todėl dar vienos instancijos įvedimas užvilkintų bylų, ir taip ilgokai trunkančių, nagrajinėjimą, todėl siūlome kompromisinį variantą tais atvejais, kada yra kreipiama į Vyriausiąjį administracinių teismą jau priėmus galutinį sprendimą, pasinaudojant tokia procedūra, kaip proceso atnaujinimas.

Pakankamai daug buvo kritikuojamas Vyriausasis administracinių teismas, kad sprendimą priima dažniausiai trijų teisėjų kolegija vienos iš šalių iniciatyva, jeigu yra sprendžiamas klausimas dėl proceso atnaujinimo (kai teisėjai padaro klaidą arba atsiardo naujos aplinkybės). Mes siūlome, kad tokiais atvejais, kurie yra panašūs į kasacijos pagrindus, tai yra dėl materialinės teisės normos netinkamo aiškinimo ir taikymo arba kai nukrypstama nuo vieninges administracinių teismų praktikos, klausimą dėl proceso atnaujinimo ir bylą turėtų nagrinėti išplėstinė teisėjų kolegija arba plenarinė sesija. Būtų papildomas mechanizmas ir papildoma garantija, jog sprendimas priimtas ne dėl to, kad buvo nepatogu prieš kolegą.

Yra klausimų, susijusių su bylų skirstymu, egzaminų sistemos pakeitimu. Siūlome atsisakyti kandidatų į teisėjus, o pinigus, skirtus iš biudžeto, panaudoti teisėjų padėjėjų skaiciui didinti. Vyriausiajam administraciniame teisme, Vilniaus apygardos administraciniame, gal ir kituose teismuose teismai yra labai apkrauti darbu. Užuot didinę teisėjų skaičių, – tai pakankamai brangus institutas, – galima būtų didinti padėjėjų skaičių. Jie atliktu didelį darbą. Tuo pačiu būtų ruošiamas teisėjų rezervas. Tai būtų efektyvesnis mokesčių mokėtojų lėšų panaudojimas.

Ivykiai, komentarai

Asketas ir stačiatikis...

Dušanbėje įvykusiam NVS šalių aukščiausio lygio tradiciniame metiniame susitikime buvusių "broliškų SSRS respublikų" prezidentai svarstė ne tik vadinamo Eurazijos bloko kūrimo reikalus, tolesnę energetinio spaudimo pasaulyui politiką. Aišku, diktuojant Maskvai.

NVS viršunių susitikimas vyko Rusijos prezidento V.Putino 55-ojo jubiliejaus išvakarėse, todėl daug dėmesio buvo skirta liaupsėms ir dovanų teikimui. Prezidentai, ypač buvusios Vidurinės Azijos respublikų, nepagailėjo slovinimų V.Putinui, suvaidinus didžiausią vaidmenį ne tik Rusijos, bet ir pasaulyje naujausių laikų istorijoje. Aišku, tokias liaupses skelbia ne visi NVS šalių vadovai. Dušanbės viršunių susitikime nedalyvavo Ukrainos prezidentas Viktoras Juščenka, o Gruzijos prezidentas Michailas Saakašvilis netgi sulaukė aršios kritikos, nes neįšamiai įvertino "sovietinės liaudies istorinę pergalę Didžiajame tėvynės kare". Nepaisant šlovinimų V.Putino gimtadienio proga, didelė dalis NVS prezidentų "tempė antklodę" ant savęs, pagal seną rusų patarę: "Draugystė draugyste, bet tabokinė – atskirai". Per savo valdymo laikotarpį V.Putinas tapo žmogumi, kuriam neliko abejingų ne tik Rusijoje, bet ir pasaulyje. Nejaugiai Rusijos opozicija vis dar drėsta priimti Kremliaus valdovui jo KGB šaknis, antrajį Čečenijos karą, susidorojimą su žurnalistais, "Jukos" naftos kompanijos sunaikinimą ir kita. Sprendžiant iš visuomenės apklausų, skelbiamu ne tik Rusijos, bet ir užsienio sociologinių centrų, daugumai rusų – vienintelis Rusijos valdovas po Stalino, kuriam šalis galybė – švenčiausias reikalas. Todėl ir sklinda V.Putino adresu liaupsės iš visos žiniasklaidos: tai jo déka Rusija vėl tapo "didžiaja" pasaulyje valstybe, netrukus valdysiančia netgi Antarktidą su visais jos gelmėse esančiais gamtiniais ištekliais, prijungiančia "ne-teisėtai" nuo imperijos atplėštas žemes ir atkursianti buvusių SSRS. Pats V.Putinas kalbėdamas nuolat priima, kad tik jo išmintingo vadovavimo pastangomis nuo 1999 metų aukso ir valiutos rezervai nuo 10 miliardų dolerių išaugo per 40 kartų! Tačiau girdamas sparčiu ekonomikos kilimą V.Putinas vengia užsiminti, kad tie aukso ir valiutos rezervai susidarė tik dėl labiausiai pabrangusių žaliaučių, pir-

miausia, naftos ir dujų. Nekalba ir apie tai, jog nepaisant ekonomikos kilimo, Rusijos bendrasis vidaus produktas (BVP) tebėra 13 kartų mažesnis nei Jungtinė Amerikos Valstijų ir tris kartus mažesnis nei Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos. Prie didžiausių jubiliato pasiekę laimėjimų priskiriamas ir jo dalyvavimas Gvatemaloje įvykusio tarpautinio olimpinio komiteto (TOK) sesijoje. Ten jam parvysko įkalbėti balsuoti TOK narius už žiemos olimpiinių žaidynių surengimą Sočyje.

Slovinant ir garbinant V.Putiną visus Rusijos ir Kremliaus politinių mokslų profesorius ir akademikus pralenkė buvę Vokietijos kancleris G.Šrioderis, įžvelgdamas Rusijos prezidentą vos ne kaip patį iškilusią dabartinės politikos geniją, nepaprastai kuklų, nemégstantį prabangos, o svarbiausia – dievobaimingą žmogų... Vokietijos ekskancleris, dabar "Gazprom" reikalų lobistas G.Šrioderis savo memuarų knygoje rašo: "Jam (V.Putinui) nereikalinga jokia prabanga, išorinis blizgesys ir savęs demonstravimas. Skirtinė nuo buvusių savo pirmataukų, jis daugiau asketas, giliai jaučia savo ryšius su Rusijos Stačiatikių Bažnyčia. Savo rezidencijos viename iš ūkinėj pastatų įrengė koplyčią, kurioje nuolat apmasto savo tolesnius žingsnius, kaip su Dievo pagalba pagerinti Rusijos žmonių gyvenimą. O vasaros rezidencijoje Sočyje iš senų rąstų pastatė medinę cerkvę. Abi jo dukterys labai intelektualios jaunios moterys. Katia ir Nataša nepaprastai malonios ir draugiškos..."

Nepaisant G.Šrioderio įžvelgto "asketiškumo" ir net dievobaimingumo, V.Putinas turi kelias nepaprastai prabangiai įrengtas rezidencijas gražiausiose Rusijos vietose, didžiulį asmeninį lėktuvą, kurio pavydi net turtingiausiai arabų šeichai. Jis nuolat demonstruoja brangiai kainuojančias savo išvykas į povandeninius laivus ir raketinius kreiserius, skraido strateginiais bombonesiais ir naikintuvais. Tokius dalykus nedarydavo net SSRS gensekai, dažniausiai gamtos draustiniuose apsiribodavę karališkomis medžioklėmis.

Kad šis "nepaprastai askečias" ir kuklus Vladimiras Vladimirovičius pasauliu ėmė grūmoti pasauliu "Topoliais" ir "Bulavomis", nei G.Šrioderis, nei kiti V.Putino šlovintojai kažkodėl nekalba.

Jonas BALNIKAS

Į Kauną iš Sibiro sugrįžęs tremtinys vėl tapo tremtiniu

(atkelta iš 1 psl.)

„Žinau, kad tuo metu, kai K. Naudžiūnas buvo atvykęs į Kauną, laisvų vieno kambario butų tikrai nebuvavo. Vieno kambario butai visada buvo nemenkas deficitas. Nežinau, ko K. Naudžiūnas galėjo tikėtis“, – svarstė vedėjas.

Tačiau K. Naudžiūnas dar nepraranda vilties. Administracijos direktoriaus pavaduoja J. Matekonienė mano, kad jis turi galimybę persikelti į dviejų kambarių butą. Tokią galimybę suteikia jo žmonos L. Naudžiūnienės sveikata.

Tikisi pinigų kelionėi

Kaune pas brolį Algirdą jau ketvirtą mėnesį besiglaudžiantis K. Naudžiūnas netikėtai susidūrė su nauja problema – nesenai gerokai prabango kelionė iki Magadano.

Prieš keturis mėnesius kelionė iki Kauno man kainavo per tūkstantį litų. Tačiau nesenai apsilankės oro uoste sužinojau, kad dabar kelionė kainuos apie tris tūkstančius“, – nuogąstavo K. Naudžiūnas.

Kauno savivaldybės Gyvenamojo fondo administravimo skyriui jisysra įteikės bilietų kopijas ir prašymą kompensuoti kelionės išlaidas, nes, pasak pareiškėjo, kelionė buvo betiksle ir nereikalina. Tačiau savivaldybė atsako suteikti kompensaciją.

„I Lietuvą Jūs atvykote savo valia ir savo noru, todėl kompensuoti kelionės išlaidas [...] nėra teisinio pagrindo“, – teigiamas skyriaus vedėjas Kristiinas Kuprienės raštė.

www.lrytas.lt,
„Laikinoji sostinė“
(2007 m. spalio 4 d.)

Tauta tokia, kokios moterys

(atkelta iš 1 psl.)

Moterys vakar ir šiandien

Daug gražių žodžių ir skaudžios tiesos girdėjome konferencijos metu. Šiltus ir pagarbos kupinus žodžius apie moterų kalbėjo arkivyskupas S. Tamkevičius: „Didel tikėjimą ir ištvermę parodė moterys pokario metais. Daugiausia esame girdėjė, kad vyrai neišverdavo kankinimų, vadinas, moterys stipresnės buvo. Okas tikėjimo mokė sovietiniai metais? – Moterys. Kas išsaugojo Lietuvą?..“ Arkivyskupas apgailestavo, kad šiandieninė žiniasklaida moterų mato kaip daiktą.

Jubiliejiniame paminėjime dalyvavo įvairių asociacijų, organizacijų, draugijų moterys, Seimo narės, docentės ir profesorės, ūkininkų sąjungos atstovės. Su didžiuoliu susidomėjimu klausėme literatūologės, profesorės Viktorijos Daujotytės pranešimo. Profesorė, kalbėdama apie tradicijas ir išskius moterų veikloje, teisingai pastebėjo, kad šiandien „mylime ne veiklą, o save veikloje. Varžomės dėl pirmenybės, nes sąmonė per daug egocentriška“.

Jaudinančią kalbą pasakė LR Seimo narė V. V. Margevičienė, apžvelgdama tremties įtaką moters savimonei (pranešimą spausdiname atskirai). Kaip visada, labai įtaigiai mintis apie lietuvių moters identitetą dėstė profesorė

Ona Voverienė, akcentuodama lietuvių patriotiškumą, kurį labai įvertino kai kurie užsienio šalių mokslininkai. Dr. Ina Dagytė, kalbėdama apie kontroversišką migracijos fenomeną, konstatavo, kad leidžiame tautai išnykti: „Kai kalba airė apie sūnų, dirbantį Australijoje, jis tai sako su liūdesiu. Kai kalba lietuvių motina – su pasididžiavimu.“

Daug gražių postumių šiuolaikinio kaimo moterų veikloje išvardijo Lietuvos ūkininkų draugijos pirmininkė Marija Račkaitienė: ir sekmingai besiprečiantis kaimo turizmas, bendruomenių kūrimasis, tradicinė ir netradicinė veikla. „Moterys rašo projektus, ieško partnerių savo sumanymams įgyvendinti ir pagaliau jos yra senųjų tradicijų ir liaudies amatų puoseletojų. O televizija rodo kaimą purviną ir prasigėrusi,“ – apgailestavo M. Račkaitienė.

Idomių minčių buvo išsaugyta diskusijų metu antroje konferencijos dalyje Kauno igulos karininkų ramovėje. Daugiausia ginčų sukėlė pasiskymai apie šeimą ir mokyklą, vyrų-tėvovaidmenį šiandienineje šeimoje.

Konferenciją užbaigė šurmulių nustelbės skambus ir stiprus mūsų mylimos aktorės Reginos Varnaitės balsas. Aktorei, lietuvių moteris tada graži, kai ji myli Dievą, žmones ir Tėvynę.“

Audronė KAMINSKIENĖ

Tremties įtaka moters savimonei

Pervisą Lietuvos valstybės gyvavimo laikotarpį turėjome daug garbingų moterų. Daug jų vardų įrašyta Lietuvos istorijos puslapiuose, bet dar daugiau liko nepaminėtų. Tų, kuriuos savo vaikams iš kartos į kartą skiepijo meilę tévynei, šeimai, namams, žemei. Iš kartos į kartą moterų perduodama išmintis išaugino tautos didvyrius, padėjusius tautai išlikti, išsaugoti tautinį identitetą per legendas ir dainas, per karzygį ir knygnešių kilnius darbus, per vargo mokyklas.

Carinė priespauda nepadarė tiek žalos, kiek penkis dešimtmečius trukusi sovietinė okupacija. Motinos augino vaikus valstybės klestėjimui ir net negalėjo išsibaigti, kad gali Lietuvą užgrūti okupacija. Niekas negalėjo nuspėti, kad 30 tūkst. jaunu vyrų išeis ginti laisvęs, kad palaužti tautą bus bandoma naikinant išsilavinusių žmones, valstybės kūrėjus: politikus, kunigus, savanorius, mokytojus, gydytojus, valstiečius, – motinų vaikus.

Tautos budelių siekis buvo sunaikinti ištisas šeimas, kad per dešimtmečius jų sukaupta patirtis, tautinė kultūra nebebelktų grėsmės komunizmo idėjų klestėjimui. Tūkstančiai šeimų neteko moters rankomis sukurto jaukumo ir namų šilumos.

Kas matė motinos širdį, kai tremtinių malda palaike gyvulinio vagono kertėje į pašaulį ateinančią naują gyvy-

bę? Kas matė jos širdį, kai praverus gyvulinio vagono duris jos badu mirusį vaiką enkavestas išmesdavo lauk? Kas tuo metu matė lietuvių širdį, kai ji negalėjo prieiti prie išniekinto sūnaus – partizano kūno, o sutemus paslapčia nėše laidoti? Kas matė motinos širdį, kai jos vaikas, parėjęs alkanas ir sušalęs po alinančio darbo šachtose, šaukė ją sapnuose; kai neišlaikės kankinimų ir pažeminimo jos vaikas išduodavo bendražygius; kai dvasiškai palaužtas vaikas éjo tarnauti prievarautojams, o motina slėpė tévę esant partizanu?

Kas matė motinos širdį, kai 1948 m. gegužės 22–23 d., kuomet burida žemė, kai sypsoji baltoji alyvos, buvo vykdoma ypatingai slapta operacija „Vesna“ („Pavasaris“)? 10 tūkst. 897 Lietuvos vaikai iki 15 metų per dvi naktis buvo ištremti iš giminų namų, 11 tūkst. 345 šeimos pasmerktos šalčiu, badui, mirčiai, dvasinei prievertai, moraliniam pažeminimui.

Vienas Dievas maté, teikė viltį, supratimą ir atgaivą maldoje, dainoje, lietuviškame žodyje. Tikėjimas teikė jėgų, juo dalijantis su kitomis bendro likimo moterimis. Tikėjimas padėjo išlikti, išgyventi, išmokyti vaikus mylėti laisvę.

Enkavedistai tremtiniams liepė pasirašyti, kad niekada nebegrįs į Lietuvą, taip siekdami galutinai palaužti lietuvių dvasią, atimti net viltį.

Tačiau motinoms tokie įsakymai neatėmė tikėjimo: vaisiams pasakojo, kokia graži Lietuva su mėlyno Nemuno vingiais, su žydinčiais sodais ir kvepiančiais šieno pradagiais, su skambia vyturio giesme virš šilo... Ir mokė, kaip grįžti namo, parsivežti palaikus, surasti išniekintų partizanų kūnus.

Mokė motinos savo vaikus ne skystis, verkšlenti ar nekeisti, o mylēti. Mylēti tévynę, atleisti skriaudėjams, bet sau-goti šventą tévę atminimą. Niekad nenuleisti rankų, siekti mokslo.

Tremtyje mirtino pavojaus sąlygomis motinų įskiepytos vertybės giliai išsirėzė sąmonėje, grūdino ir formavo asmenybes ir tapo moraline atrama ištisoms Lietuvos žmonių kartoms.

50 metų dvasinio išnaudojimo paliko gilius randus Lietuvos motinų širdyse, bet visa da rusevo viltis, skatinė au-ginti vaikus laisvei. Išsiplėdė motinų viltys – vaikai drąsiai gynė parlamentą, žuvo Medi-ninkų pasienio poste, paau-kodami savo gyvybes dėl Lietuvos Nepraklausomybės.

Mielieji, žemai nulenkimė galvas motinoms – tai jos sa-vio širdies krauju išsaugojo tautą, be jų meilės, gilaus tikėjimo ir to pasiutusio lietuviško atkaklumo Lietuva būtu beveidė.

LR Seimo narė Vincē Vaidevutė MARGEVIČIENĖ

Padėkos ir vilties akcija

Rugpjūčio 31-oji – Laisvės diena. Ta proga Tėvynės sąjungos (konservatorių, politinių kalinių ir tremtinių, krikščioniškų demokratų) Palangos skyrius Laisvės dienos išvakarėse Palangoje organizavo Padėkos ir vilties akciją, kurioje dalyvavo apie 300 palangiškių bei svečių. Šios akcijos tikslas – pagarbos ir dėkingumo parodumas kovoju-siems, kentėjusiems kalėjimų ir tremties kančias ar net pa-aukoju siems gyvybę už tévynės laisvę. Tiems, kurie dirbo ir aukojos, neleisdami užges-ti laisvės vilčiai, padėjo išsaugoti tikėjimą.

Ne vien materialine gero-ve kuriamas laimingas žmonių gyvenimas. Be dvasinių vertybų nesukursime gražes-nio gyvenimo. Tikime, kad žmonės ir šiame istorijos lai-kotarpyje nepraras krikščioniškų vertybų orientyro.

Rugpjūčio 30 d. į Palangą buvo atvykusi gausi įvairių šalių katalikiškųjų organizacijų atstovų delegacija: „Sviesa ry-tams“ – iš Italijos, „Už krikščioniškųjų kultūrą“ – iš Frankfurto, Vokietijos, „Tradicija, šeima, nuosavybė“ – iš Paryžiaus, Prancūzijos, TEP – iš

San Paulo, Brazilijos, kunigo P. Skargos krikščioniškosios kultūros instituto iš Krokuvos, Lenkijos, Baltarusijos katalikiškų organizacijų, TEP – iš JAV, Keliaujančios Fati-mos Marijos piligriminio fondo iš JAV atstovai. Dauguma šių organizacijų Lietuvoje ži-nomas vienu vardu – Tradici-jų, šeimos ir nuosavybės gyvenimo asociacija. Atkūrus ne-priklasomybę TEP pirmoji ištisė pagalbos ranką Lietu-vai. Kai Rusija Lietuvai pa-skelbė ekonominę blokadą, ši tarptautinė katalikiškoji orga-nizacija, reikalaudama pri-pažinti mūsų tautos teisę į valstybingumą, per keturis mėnesius surinko 5,3 milio-nus parašų ir 1990 m. peticiją su parašais pristatė tuometiniam SSRS prezidentui. Tuo metu Lietuvos katalikiškųjų organizacijų delegacija pri-eime kardinolas V. Sladkevičius, tuometinis Lietuvos vadovas prof. V. Landsbergis. Įvyko susitikimai su Lietuvos Vyriausybės nariais, Sąjūdžio atstovais.

Laisvės dieną paminėti delegacija atsivežė Fatimos Dievo Motinos statulą. Pagerbdami garbingą Lietuvos pra-eitį svečiai kartu su Palangos gyventojais ant Birutės kalno praše Švč. Mergelės Marijos globos Lietuviųjos žmonėms. Po to renginio dalyviai meldėsi prie „Lurdo“. Toliau eisenas sus-ostojo prie „Laimininko Kris-taus“. Malda ir prisiminimais pasidalintą prie Tremtinių kryžiaus ir Žemaičių apygardos Kardo rinktinės Narimanto kuopos 29 partizanams, žuvu-siems už laisvę, paminklo. Eisena susartojo ir prie dr. Jono Basanavičiaus paminklo. Galiausiai susikaupę pagerbėme generolo Jono Žemaičio atmi-nimą. Vėliau Palangos bažnyčioje pasimeldėme už žuvu-siuosius Laisvės kovose ir iš tremties negrūžusiuosius, pra-šeime Aukščiausijo padėti mūsų žmonėms neprastasti ti-kėjimo, krikščioniškųjų gyve-nimo vertybų.

Dékojame Palangos miesto policijos, Palangos miesto savivaldybės Kultūros skyriaus darbuotojams, Palangos Švč. Mergelės Marijos Šv. Emilio į Dangų bažnyčios klebo-nui A. Genuciui, renginio or-ganizeriui – Lietuvos Ne-priklasomybės Akto signa-tarui A. Račui.

Irena STONKIENĖ

**Per darbštumo
aukštumas – į
žvaigždes**

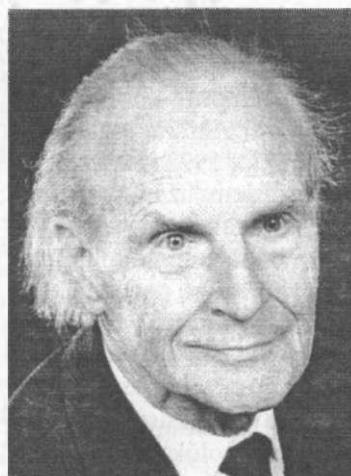
Ne vienas vyresnės kartos kaunietis pažįsta taurių veido bruožą, gražiai nuaugusį, ilgamenetį kraštotoyrininką, menininką ir subtilios sielos žmogų Leoną JUOZONI. Šią vasarą artimujų ir draugų būryje atšventės 85 metų jubilieju, ponas Leonas skraidytė skraiðo. Jį einantį Laisvės alėja ir jaunas nelabai pasivys...

Gimės Aukštaitijoje – Rokiškio aps. Pandėlio valsč. Antrajame Geniškio vienkiemy, Leonas buvo auklėjamas krikščioniška dvasia. Tėvai nuo mažumės diegė pačias brangiausias vertėbes – meile gmtajam kraštui, pagarbą žmogui, patriotiškumą. Jos Leoną Juozonį lydi visą gyvenimą. Meilė gyminės beržui, Lietuvos laukams, iškiliems statiniams ir istoriniams paveldui lémé jauno žmogaus profesinį pasirinkimą.

Baigęs Rokiškio gimnaziją, 1940-aisiais įstojo į Kauno universiteto Architektūros fakultetą. Vertingiausių prisiminimų kraitėje iki šiol saugo studijų metais patirtus įspūdžius, sutiktus mokslo draugus, valiukiškas jaunystės išdaigas. Ir kaip neprisiminsi tuo metu į literatūrą žengiančiu rašytojų, poetų, aktorių!.. Prisiminimų centre – bendrakursis, Lietuvos rezistencijos legenda Juozas Lukša-Daumantas. Su juo kartu studijavo architektūrą. Lietuvos partizanų – Juozo Lukšos-Daumantos, brolių Jurgio Lukšos-Piršlio ir Stasio Lukšos-Juodvarnio – atminimui Skausmo kalnelyje Veiveriuose L.Juozonis su projektavo akmenų paminklą, ažuolo skyde iškalė didvyrių vardus.

Antrojo pasaulinio karo vėtrės sugriovė ne vieno jauno žmogaus svajones – nebaigtas studijas Leonui teko atidėti geresniems laikams. Tie "geresni laikai" netrukus atejo – antroji sovietų okupacija. Daug jaunu žmonių tada traukėsi į ginkluotą rezistenciją. Leonas, pasirinko tyliją: domėjos ir fiksavo kultūrinį krašto palikimą, po kruopelytė rinko žymį Lietuvos asmenybų biografijas, lankėsi apleistose, kadaise jų gyventose sodybose ir visa tai atkūrė popieriaus lakte. Leonas vylėsi, kad ateis laikas, kai visa tai bus galima pateikti kultūriniu palikimu besidomintiems žmonėms.

Rinkdamas kraštotoyrinę medžiagą L.Juozonis nė nepastebėjo, kada ta liepsna įsiziebė ir visam laikui pasilikojo širdy. "Gal studijų metais

susirgau ta liga, nes dar ir šiandien prisimenu, kai Kauko universiteto dėstytojas Gintautas Masaitis savo kolegai kartą aškino, kaip tampa-ma kraštotoyrininku: "Ogi tik vieną kartą dilgt per širdį, ir jau žinai, kad amžinai liksi kraštotoyrininku," – pasakojo Leonas.

Gyvenimas šį talentingą žmogų, žinia, ne be paties pastangų, daug ko išmokė: medžio drožybos, rinkti medžiagą, klasifikuoti ir aprašyti archeologinius, istorinius paminklus, gaminti dirbinius iš molio, tapyti, kurti grafiką, projektuoti, statyti... Titaniško darbo ir pastangų prireikė, kai užsimojo atkurti garsų Lietuvos žmonių sodybų projektus, juos klasifikuoti ir išleisti knygą "Ižymų žmonių gyminės". Sioleidinio pratarėje autorius rašė: "Daugiausia įtakos žmogaus gyvenimui turi gyminės aplinka. Graži aplinka išugdo meniškesnės sielos žmogų, skurdesnė – uždaresnė. Visos sodybos yra etnografiškai vertingos. Daugumos jų jau seniai nebėra, todėl jos braižytos pagal senukų prisiminimus. Bendras sodybų vaizdas pateikiamas iš paukščio skrydžio, pastatų planai ir fasadai pateiki stambesniu masteliu... Tikiuosi, kad šis leidinys paskatins kitus kraštotoyrininkus testi mano pradėtą darbą."

Knygoje aprašytioms žmonių gyminės – dr. J.Basanavičiaus, A.Kriščiukaičio-Aišbės, S. Dariaus ir S.Girėno, V.Krėvės-Mickevičiaus, dr. V.Kudirkos, prelato J.Maičiulio-Maironio, V.Pietario, P.Rimšos, B.Sruogos, M.Šalčiaus, J.Tumo-Vaižganto, J.Zikaro, A.Žmuidzinavičiaus ir kitų garbingų Lietuvos kultūros, švietimo veikėjų, politikų. Prie grafiškai pavaizduotų statinių pateiktos jų biografijos. Tai suteikia knygai svarumo ir pažintinės reikšmės.

Lietuvos pakelėse, sodybose, kapinėse, miesteliuose aikštėse ir bažnyčiose puikuojasi L.Juozonio išdrožti kop-

lytstulpiai, paminklai, kryžiai, bareljefai, Bartninkų bažnyčios ažuolinis altorius su keturių evangelistų gelžbetonio skulptūromis, ažuolinis antkapis Plokščiuose Tomui Glodui atminti, stulpai poetui Jonui Aisčiui Dovainonyse, kryžius J.Aisčio tėviškėje, memorialinė lenta Ožkabaliuose dr. Jonui Basanavičiui, paminklas Purviškių kaime knygnešiams Bieliniam, Ciudiškių kaime – Matui Šalčiui, Juodrausčio miške, Pandėlio kapinaitėse, Salagaly – žuvusiems partizanams... Visų neišvardysi.

2002 metais L.Juozonis išleido dar vieną knygą "Kraštotoyrininko kelias". Prisiminė ižymius žmones, apraše savo kūrybą, gyvenimo vingius. Knygoje pateiktos įdomios ižvalgos apie Perlojos respubliką, išsami 1941 m. birželio sukilimo Lietuvoje lentelė, pateiki Brazdžioniu, prelato Jono Mačiulio-Maironio, Urbšių, Tūbelių šeimos genealogijos medžiai. Iamžinti ir gulagų kankiniai – VDU doc. Vytautas Andrius Graičiūnas ir jo žmona aktorė Ugnė Babickaitė-Graičiūnienė. Paminėti kanau-ninko J.Tumo-Vaižganto gimnazijos mokytojai ir mokiniai, nukentėję nuo raudonojo maro, įrašytos žuvusių partizanų, kalintų mokytojų ir jų auklėtinų pavardės. Lyg priedas prie "sunkiosios artilerijos" – leidinukas "437 draugiškišaržai". O kur dar tapyba, grafika!.. Visa tai liudija, koks platus kūrybos diapazonas, "užprogramuotas" šio menininko kūrybinės laboratorijos erdvėje.

dau" šachmatus.

– Ką nuveikėte šiemet?

– Pogrindininko Vytauto

Andziulio muziejui Saliuose

aliejumi nupiešiau paveikslą

"Lietuvos istorija", iš poli-

strolo padariau skulptūras

"Partizano Motina" ir "Ge-

"nocidas", baigiu tapyti lakū-

no Felikso Vaitkaus portretą

atkurtam Lietuvos fizinio la-

vinimo sąjungos klubui, iliust-

ruoju poetų ir prozininkų kny-

gas. Rugsėjį Kaune, 20-o

kranto gatvėje, buvusio trem-

tinio Edmundo Petro Stašio

sodyboje, pastatėme "links-

mą" ažuolinį stulpą su nykštū-

kais – vaiku, mokinuku, stu-

dentu, pensininku ir senoliu.

Virš jo – Kuršių nerijos tipo

vejarodė, Šančių gyventojams

rodanti vėjo kryptį. Su Rum-

šiškių gyventoju Vytautu

Markevičiumi ir kauniečiu

Algiju Marcinkevičiumi Panė-

vėžio r., Vadokliuose, prie

1971 m. mano suprojektuoto

koplystulpio pritvirtinome

Šv. Jono Krikštytojo statulę

pranašą poetą Bernardą Brazdžionį, miela prisiminti kurso draugus – Gediminą Ruzgį, Juozą Lukšą-Daumantą, buvusį politinį kalini, žemietį Bronių Barzdžiuką, kolegą Joną Padvarską, Algį Ladigą ir daugelį kitų.

– Esate 1941-ųjų birželio sukilimo dalyvis, dabar liudininkas. Ką galite pasakyti apie ši tautos vyrą apsi-sprendimą? Be to, Birželio sukilimo dalyviai susirenka aptarti politinio gyvenimo aktualijų, padiskutuoti. Reiškia, dar gyva 1941-ųjų birželio dvasia.

– Taip iryra. Birželio sukilimo dalyviai, kurių Lietuvos neliko nė šimto, renkamės aptarti politinę situaciją, pasidalinti anu dienų prisimini-mais. Išgyvename dėl sukilime patirtų nuostolių: juk tomis dienomis žuvo per 2 tūkst. dalyvių – tiek pat, kiek žuvo 1918 m. nepriklausomybės kovose. Apmaudu, kad šiandien valdžia nenori pripažinti, jog mes prisidėjome prie nepriklausomybės atkūrimo. Ir šiandien buvusiose Kauno kapi-nėse, šalia Vytauto prospekto, vaikštome per palaidotų sukilėlių kau-lus sovietmečiu asfaltuotais takais. Kai susi-tikę išliejame apmaudą dėl valstybės valdymo klaidą, neteisingų val-džios vyrų poelgių, atro-do, jau ir "pataisėme" Lietuvos gyvenimą...

– Ko Jums linkėjo ar-timieji, draugai 85-ojo jubiliejaus proga?

– Pirmiausia, jei dar slegia pečius nenudirbtų darbų virtinė, įveikti juos – pradžiuginti dai-lės gerbėjus nutapytu paveikslu ar skulptūra, istorikus – atrastu nau-ju netyrinėtu objektu. Sie palinkėjimai patys saldžiausis mano šir-

džiai: dar esu reikalingas...

“Jūsų darbai įgyja dar di-desnė vertę dabar, nes buvo atlikti sunkiai praeities lai-kais. (...) Jie itin įdomūs tuo, kad padaryti 85 metus turin-čio kūrėjo, o tai ne kiekvie-nam pasiseka”. Tokių ir pan-ašių palinkėjimų Leonui Juo-zoniui buvo skirta daug.

Belieka šiam lietuvių tau-tos šviesuoliui "Tremtinio" skaitytojų vardu palinkėti to paties: vaisingos kūrybos, teigiamų emocijų, stiprios sveikatos.

Aušra ŠUOPYTĖ
Nuotr. Iš asmeninio L.Juozonio albumo

Gyvenimas – tai kaip graži svajonė

(Jonas Aistis)

daus" šachmatus.

– Ką nuveikėte šiemet?

– Pogrindininko Vytauto

Andziulio muziejui Saliuose

aliejumi nupiešiau paveikslą

"Lietuvos istorija", iš poli-

strolo padariau skulptūras

"Partizano Motina" ir "Ge-

"nocidas", baigiu tapyti lakū-

no Felikso Vaitkaus portretą

atkurtam Lietuvos fizinio la-

vinimo sąjungos klubui, iliust-

ruoju poetų ir prozininkų kny-

gas. Rugsėjį Kaune, 20-o

kranto gatvėje, buvusio trem-

tinio Edmundo Petro Stašio

sodyboje, pastatėme "links-

mą" ažuolinį stulpą su nykštū-

kais – vaiku, mokinuku, stu-

dentu, pensininku ir senoliu.

Virš jo – Kuršių nerijos tipo

vejarodė, Šančių gyventojams

rodanti vėjo kryptį. Su Rum-

šiškių gyventoju Vytautu

Markevičiumi ir kauniečiu

Algiju Marcinkevičiumi Panė-

vėžio r., Vadokliuose, prie

1971 m. mano suprojektuoto

koplystulpio pritvirtinome

Šv. Jono Krikštytojo statulę

daus" šachmatus.

– Ką nuveikėte šiemet?

– Pogrindininko Vytauto

Andziulio muziejui Saliuose

aliejumi nupiešiau paveikslą

"Lietuvos istorija", iš poli-

strolo padariau skulptūras

"Partizano Motina" ir "Ge-

"nocidas", baigiu tapyti lakū-

no Felikso Vaitkaus portretą

atkurtam Lietuvos fizinio la-

vinimo sąjungos klubui, iliust-

ruoju poetų ir prozininkų kny-

gas. Rugsėjį Kaune, 20-o

kranto gatvėje, buvusio trem-

tinio Edmundo Petro Stašio

Sveikiname

Artėjančio garbingo 80-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Biržų skyriaus pirmuininką **Povilą STAKIONĮ**. Linkime sveikatos, kuo geriausios kloties asmeniniam gyvenime, ištvermės visuomeninėje veikloje.

Galime pasidžiaugti, kad kai 1994 m. steigėsi LPKTB Biržų skyrius, išrinkę Povilą pirminku, neapsirikome. Tai, ką mūsų skyrius per šiuos keliolika metų yra nuveikęs, neatskiriamai susiję su energinga Povilo Stakionio asmenybė. Tikime juo, žinome, kad kritiškiausiais atvejais nepasitrauks, ras išeitį iš sudėtingiausių situacijų.

Povilas Stakionis – Biržų krašto ūkininkų sūnus. Vaikytėje netekės tévo, motinos globojamas augo su dvieju vyresniais broliais. Pirmą politikos pamoką gavo 1941 m. birželį, kai iš Parovėjos bruta-

liai ištrémėjo pirmuosius mokytojus Dirginčius. Netektis trylikamečio sąmonėje persipynė su gailesčiu ir neapykanta raudonajam terorui. 1944 m. Povilas tapo partizanu. Dalyvavo politinių kalinių išlaisvinimė iš Biržų kalėjimo, kitoje karinėse operacijose. Pušiaus legalus gyvenimas 1945 m. baigėsi arestu. Po kankinių kaltintojai prirašė tiek, kad būtų pakakę kelis kartus sušaudyti. Kaip nepilnamečiui, stalinistai skyrė létą mirčių Intos lageriuose ir tremtyje Komijoje. Ištverė. Dabar už neilgą, bet kovingą partizanavimo laikotarpi jam suteiktas kario savanorio statusas, jis – Šaulių sajungos narys.

Gyvendamas Šakuose Povilas Stakionis išitraukė į visuomeninę veiklą: buvo renkamas į Sajūdžio tarybą, į Lietuvą gabeno tremtinių palaikus, statė paminklus žuvusiesiems Sibire ir Komijoje, aktyviai dalyvavo Lietuvos

politinių kalinių ir tremtinių bendrijos veikloje. Būtent Šakuose subrendo kaip visuomenininkas, įgijo vadovo patirties. Beveik po penkiasdešimties metų grįžę į gimtajį Biržų kraštą, Povilas iškart tapo savas, reikalingas. Tokiam – su didžiule gyvenimo patirtimi, jaunatvišku, kartais žaismingu polékiu, užsigrudinuojuoju kovotojo ryžtu – linkime likti ir ateityje.

LPKTB Biržų skyriaus taryba

Pagerbti žuvusieji už laisvę

1947-ųjų rugsėjo 29-osios ankstyvą rytą Šilininkų kaime, Švojinickų dvaro sodyboje įrengtame bunkeryje, netikėtai užklupti gausaus okupanto kariuomenės dalinio žuvovo Didžiosios Kovos apygardos B rinktinės Audros būrio partizanai: būrio vadas Juozas Petronis-Audra, 30 metų, partizanai: Bronius Gaidelis-Šiaudė, 22 metų, Juozas Stancelis-Šalna, 23 metų, Alfonsas Darulis-Leopardas, 27 metų, Marija Švojninkaitė, 21 metų.

Išliko gyvas būrio partizanas Jonas Svilainis-Liūtas ir tuo metu apie gresiantį pavojų atėjusios išspėti ryšininkės, rėmėjos Jadviga Giedraitytė ir Ada Irena Aleknaitė. Visus tris išlikusius gyvus sumė ir 1948 m. vasario 28 d. nuteisė: Joną Svilainį 25 metams, Jadvigą Giedraitytę, Adą Ireną Aleknaitę ir sodybos šeimininką Joną Giedraitį po 10 metų lagerio.

Rugsėjo 29 dieną sukako 60 metų, kai nelygioje kovoje su okupantu kariauna keturi jauni vyrai ir mergina už mūsų laisvę paaukojo gyvybę.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras įamžino ju atminimą – žūties vietoje pas-

tatė atminimo ženklu su įraštais vardais.

Likę gyvišio skaudaus, tragediško įvykio dalyviai, artimieji ir bendražygiai rugsėjo 28-ają surengė žuvusiuų atminimo pagerbimą: Vidiškių Šv. Mato bažnyčioje klebonas Juozas Napoleonas Anusevičius už žuvusiuosius aukojo šv. Mi-

mis renginiui suteikė pakilią, šventišką nuotaiką.

Apie tų dienų tragišką įvykį ir partizanų žūtį išsamiai papasakojo atkurtos Didžiosios Kovos apygardos vadas dim. kpt. Augustinas Švenčionis, kalbėjo Molėtų rajono meras Valentinas Stundys, Seimo narys Antanas Stasiškis. Renginyje dalyvavo tuomet išlikęs gyvas partizanas Jonas Svilainis, ryšininkė Česlova Palikienė-Rudžonytė. I renginį atvyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Anykščių filialo narių, filialo pirmininkė Prima Petrylienė, Balninkų mokyklos mokytojai Danutė ir Balsys Grigai, Videniškių visuomenė.

Didžiuolę pagalbą organizuojant renginį suteikė Videniškių seniūnė Genovaitė Možurienė ir Molėtų rajono meras Valentinas Stundys – už tai jiems tariame ačiū. Renginio organizatoriai dėkoja Kauno šaulių chorui, Vide-

niskių pagrindinės mokyklos bendruomenei ir visiems, prisidėjusiems ir dalyvavusiems renginyje, tuo išreiškusiems pagarbą žuvusiesiems už mūsų laisvę.

Jonas VALENČIUS

Prie atminimo ženklo žuvusiesiems partizanams
Nuotr. iš Kazio Strazdo asmeninio albumo

Lapių gyventojai iki šiol kovoja

Po Lapių kooperatyvo sandėliuku iki šiol „palaidoti“ paminklo, 1928 m. pastatyto žuvusiesiems už Lietuvos laisvę, pamatai. Šioje vietoje kadaise būdavo sumetami išniekinti nužudyti partizanų kūnai. Sovietmečiu ten buvo pastatytas Stalino paminklas. Jis turėjo priminti, kad 1948 m. Lapėse buvo įkurtas pirmasis Kauno r. kolūkis, padintas Stalino vardu. Kai šio tirono kultas pagaliau susilaikė kracho, 1956 m. nuo paminklo

Paminklas žuvusiesiems už Lietuvos Laisvę. 1918–1928 m.

kažkas „nusuko“ Stalino galvą. Begalvis paminklas stūkso ilgai. Pagaliau buvo „apnuogintas“ – nulupus tinką viisi išvydo išpudingą Lietuvos neprisklausomybės kovoms skirtą paminklą, tik be kryžiaus; priešakyje aukso raidėmis žérėjo išrašas: „Žuvusiesiems už Lietuvos Laisvę. 1918–1928 m.“

Buvo dar ir kitos dvi plokštės su išraisais. Vienoje jų – „Pro patria“ (Už tėvynę). Kas išrašta kitoje plokštėje, neatimsimena. Paminklas – trikampės smailėjančios prismės formos, šalia jo ošė pasodinti ažuoliukai. Jie ir šiandien tebežaliuoja, nors jų šaknys užpiltos kelio asfaltu. Monumentas pastatytas iš pačių gražiausių Lapių apylinkės laukų akmenų Lietuvos neprisklausomybės dešimtmiečiui paminėti. 1928 m. tą paminklą pastatė vietos šaulių būrys. Viršuje buvo pritvirtintas lapiečio kalvio nukaltas dailus kryžius, kiek žemiau – Vytis.

Kai paminklas liko be Stalino „marškinį“, Lapių komunistai išsigando, tuoju nuopliše išraus. Iškasę gilią duobę, į ją įvertė paminklą. Tačiau vienas paminklo postamento kampus liko kyšoti.

Kol nukapojo, ilgai dar jį daudžia didžiuliais kūnais. Statant kooperatyvo parduotuvės pastatus, paminklo pamatai pateko po sandėlio (garažo) pamatais.

Dvi ploštės su išraisais man, kaip muziejininkui megėjui, pavyko nučiupti ir paslėpti. Vieną paslėpiau prie savo buito pamatų, kitą – krūmuose prie kelio į mokyklą. Kitą ryta buvo platinamas kelias, ir plokštė pateko į kelio plotą. Pirmoji plokštė – tamšaus

granito, 35 cm aukščio, 42 cm pločio, 8 cm storio – išsilaike gerai. 1990 m. gruodžio 10 d. mokiniai ją nugabeno į mokyklos kraštotoiros muziejėli, mano įsteigtą 1955 m. Muziejuje įamžinau neužmirštamu talkininkų pavares: Edvardo Paulauską, g. 1975 m., ir Deivido Ališausko, g. 1977 m.

Kitados lapiečiai prie paminklo megda vo fotografiotis, tad daug nuotraukų turime mokyklos muziejelyje. Dabar lapiečiai siekia monumentą išskelti iš žemės ir atnaujinti. Tačiau „prichvatizuotuoj“ gauja nieko nenori apie tai girdeti. Jų nuomone, kooperatyvo garažas amžiams turi stovėti ant jų „laisvės“ pamatų... Plačios apylinkės, savytyno gyventojai Kauno r. kooperatyvo parduotuvėlėje malšina savo trošklius ir jau apie 70 metų prie to garažo kampo tvarko gamtinius reikalus.

Sklindantis kvapas praeiviams riečia nosi, o vaizdas bado akis. Garažo mūrai užstoja kelią į bažnyčią. Šventovės 400 metų sukaktį lapiečiai greitai minės. Štai tokia nepagarba Laisvės paminklui ir tiems, kurių atminimui jis pastatytas.

Nuo Sajūdžio laikų dešimtį kartų rinkti parašai ir įteikti dešimčiai institucijų – atstatti paminklą nori visi Lapių gyventojai, išskyrus valdininkus... Géda, bet už tą garažą, už tą gabaliuką žemės reikalaujama šešiasdešimties tūkstančių litų. Juk šia Lietuvos Žemės vietą ateiciai daug kartų savo krauju išpirko mūsus proseneliai, seneliai, tėvai. Prisiminkite juos, kooperatyvo akcinkai... Ne pinigai yra turtas, o Sąžinė, Garbė, Patriotiškumas – tai už pinigus nenuperkama.

**Jurgis BIELINIS,
kraštotorininkas**

2007 m. spalio 12 d.

LLKS prezidiumo posėdis

Spalio 3 d. Kaune įvyko eilinis Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (partizanų) prezidiumo posėdis. Kaip visuomet, po maldos, politinė Lietuvos ir Ukrainos padėti trumpai apžvelgė ir dienotvarkę paskelbė prezidiumo pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis-Vaidevutis.

Informuota, kad apygardoms pateikus sąrašus bus siuvinamos (papildomai) uniformos jų neturintiems kariams savanoriams. Partizanų vaimams, besimokantiems aukštose mokyklose, iš Partizanų šalpos fondo bus skiriamos stipendijos – 500 litų semestrui.

Svarstyta ir nutarta Kau-ne, Vytauto prospektė, Ra-

mybės parke, numatomą statyti paminklą pavadinti „Lietuvos partizanų Motinai“.

Perduoti Simo Kudirkos linkėjimai. Algirdo Petrusevičiaus asmeniškai padėkojo už palaikymą.

Lietuvos karių dieną, lapkričio 23-iąją, Jurbarke ir Šimkaičiuose, prie buvusio Lietuvos partizanų bunkerio, numatoma surengti Jono Žemaičio-Vytauto – Lietuvos prezidento okupuotoje Lietuvoje – sušaudymo (1954 m. lapkričio 26 d.), o Kaune – Adolfo Ramanausko-Vanago žūties (1957 m. lapkričio 29 d.) minėjimus.

Stasys DOVYDAITIS,
LLKS štabo narys

Skelbimai

Spalio 13 d. (šeštadienį) 10 val. Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už Didžiosios Kovos apygardos partizanus.

Projektas „Pažinkime Lietuvą ir jos etnines žemes“

Spalio 13 d. „Smegduobių ir aludario Žaldoko kraštas“. Malūnų krašte susitiksime su Don Kichotu ir karaliumi Aleksandru. Aplankysime: Astravo dvarą, dirbtinių Lietuvos ezerą ir ilgiausią medinį tiltą, ieškosime Velykų, Karvės ir kt. olų. Biržų pilyje šoksime kartu su etnografiniu ansambliu, ragausime senovinio Radvilių alaus, sužinosime jo gamybos paslaptis ir tradicijas. Kaina 72 litai.

Spalio 14 d. „Panemunės pilys ir piliakalniai“. Pabūsime Lietuvos „Tatruose“ ir vilkų mieste, aplankysime Palemono ir Gedimino piliakalnius, kopsime į Junigedos bažnyčios bokštą, grožėsimės muziejaus eksponatais, aplankysime Raudonės ir Zamkaus pilis. Kaina 40 litų.

Spalio 20 d. „Lietuvos Šveicarija“. Keliausime per Stakliškes – lietuviško midaus sostinę. Ragausime senojo gérimo, pamatsime Napoleono kepurę, Kartuvių kalną, Velnio duobę, poeto A. Mickevičiaus ąžuolą, domininkonų vienuolyną. Traukuose ragausime kibinų ir aplankysime pusiasalio pilį, senają kenesą. Grožėsimės landšaftininko E.F. Andre parku, grafo J. Tiškevičiaus rūmais. Kaina 55 litai.

Grupėms 15 ir daugiau asmenų – data, kaina sutartinė. Moksleiviams – nuolaidos.

Kreiptis: nuo 10 iki 16 val. tel. (8 37) 205482, visą dieną 8 689 54571. El. paštas cepurniene@delfi.lt. Informacija www.turistas.lt

Spalio 13 d. (šeštadienį) 13 val. Skuodo r. Barstyčių bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1945 m. rugpjūčio 5 d. žuvusių LLA partizanų Albertą Jasmontą-Žiogą, Aleksandrą Taurylaitę-Jančauskienę, Leoną Šarapnicką, partizanų rėmėjus Aleksandrą Liubinavičiūtę-Jančauskienę, Petrą Laukinėitį.

Po šv. Mišių Plikšilės miške bus pašventintas atminimo ženklas.

Spalio 14 d. (sekmadienį) 14 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) bus pristatyta tradicinė sveiko maisto paroda. Koncertuos Klaipėdos folkloro ansamblis „Šeimyna“ (vad. D. Krekauskienė).

Kviečiame apsilankyti.

Spalio 20 d. (šeštadienį) 12 val. Viešintų bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Algimanto apyg. Šarūno rinkt. Jauniaus būrio partizanus. Po jų Anykščių r. Viešintų sen. prie Žliobiškio kaimo bus šventinamas paminklas.

Dėmesio!

Spalio 16 d. Kauno apskrities viešosios bibliotekos salėje (Radastų g. 2) bus pristatyta ciklo „Pasipriešinimo ženklių sovietmečio Kaune“ IV dalis „Kaunas sovietmečiu. 1944–1988 m.“

15 val. parodos-konkurso „Pasipriešinimo ženklių sovietmečio Kaune“ atidarymas.

15.15 val. videoinstaliacija „Sielos balsus šaukiu“, **15.30 val.** vaidinimas „Prie pragaro vartų (pagal V. Žilinskaitę),

15.50 val. dr. Egidijos Ramanauskaitės-Kiškinos (VDU) pranešimas „Jaunimo kultūrinė rezistencija sovietmečiu Kaune“, **16.10 val.** poetinė-muzikinė kompozicija „Daumantas. Laiškai mylimosioms“ (pagal J. Lukšos-Daumanto laiškus),

16.30 val. etiudas „Tėvai ir vaikai“, **16.50 val.** vaidinimas „Dengantys laisvės sparnai“, **17.10 val.** literatūrinė-muzikinė kompozicija „Esu aš paukštis, vėtroj nepakilęs ir neišleidęs laisvės iš akių“ (B. Brazdžionis),

17.30 val. konkurso „Pasipriešinimo ženklių sovietmečio Kaune“ nugalėtojų apdovanojimas.

Spalio 18 d. – baigiamasis renginys.

17 val. teatralizuota Kau-no pantomimos- ir plastikos teatro įžanga,

17.10 val. dr. Kastyčio Antanaičio pranešimas „Antisovietinis Kaunas“, **17.30 val.** leidinio „Laisvės proveržiai sovietiniam Kaune“ pristatymas. Dalyvaus: arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, kun. Robertas Grigas, Algirdas Patackas, aktorė Rūta Staliliūnaitė, doc. dr. Laima Šinkūnaitė, Arkadijus Vinokuras, Zigmantas Tamakauskas, Edmundas Simanaitis ir kt.

18.30 val. koncertuos Ai-dos Zabotkaitės big byto grupe „AIDA BAND“.

Renginio vedėjas aktorius Egidijus Stancikas.

Nuo spalio 10 d. iki lapkričio 19 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje veiks parodos:

„Areštuotos knygos“ (Radastų g. 2, II a. fojė), „Neginkluoto pasipriešinimo okupacijai pėdsakai. Pogrindžio spaunda Kaune (1945–1988)“ (Radastų g. 2, II a. fojė), „Sovietmečio Kaunas: pasroviui ir prieš srovę“ (Radastų g. 2, II a. fojė), „Jaunimo subkultūros sovietmečiu: įvaizdžiai, idėjos, identitetas“ (Radastų g. 2, IV a. fojė), Kaunom. mokyklų bei gimnazijų moksleivių paroda-konkursas „Pasipriešinimo ženklių sovietmečio Kaune“ (Radastų g. 2, I a. fojė).

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Bronius Venckus

1933–2007

Gimė Kupiškio r. Terpeikių k. 1951 m. su tévais ištremtas į Verchnij Ketsko r. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyneno Pyragių k., Kupiškio r. Užaugino penkis vaikus.

Palaidotas Palėvenės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vaikus ir artimuosius.

LPKTS Kupiškio filialas

Baltramiejus Gedminas

1929–2007

Gimė Margių k., Šeduvo valsč. 1948 m. su dėdės šeima buvo ištremtas į Krasnojarsko kr. Partizansko r. Birisiuko k. Dirbo miško ruošos darbus. Ten sukūrė šeimą su Elena Jonaityte, sulaukė dukters. 1959 m. grįžo į Lietuvą, į téviškę.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Klemensas Žikas

1925–2007

Gimė Ilgižių k., Betygalos valsč., Raseinių aps., ūkininkų šeimoje. Mokėsi Raseinių vidurinėje mokykloje. 1944–1946 m. partizanavo Kęstučio apygardoje. Buvo išduotas ir suimtas. Nuteistas 10 metų. Iki 1957 m. kalėjo Kazachstano ypatingojo režimo lageriuose. Vėliau sukurė šeimą. Grįžęs į Lietuvą apsigynė Kaune, užaugino du sūnus. Ilgus metus dainavo buvusių politinių kalinių ir tremtinių chore. Jam suteiktas kario savanorio statusas.

Palaidotas Kauno Romanių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnus, artimuosius.

LLKS bendražygiai

Viktoras Juchna

1930–2007

Gimė Švenčionių r. Davaisių k. valsčių šeimoje. 1948 m. iš mokyklos suolo išvestas į Švenčionių kalejimą. Kalėjo Kazachstano Karagandos lageriuose, dirbo rūdos kasyklose. 1954 m. ištremtas į Irkutsko sr. Alarsko r. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Nuo 1991 m. buvo LPKS Kauno skyriaus, nuo 1993 m. – TS narys.

Palaidotas Kauno Karmėlavos kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiame šeimą.

LPKS Kauno skyrius

Pranciška Sadauskienė

1924–2007

Gimė Gaurės k., Gaurės valsč., Tau-gės aps., vidutinių ūkininkų šeimoje. 1949 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Žimųos r. Centralnij Chazano gyvenvietę. 1960 m. grįžo į Lietuvą, bet čia neleido prisiregistravoti ir gyventi. Išvyko atgal į Sibirą. 1970 m. vėl grįžo į Lietuvą, apsigynė Tauragėje. Buvo aktyvi LPKTS Tauragės filialo narė.

Palaidota Tauragės senosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų, dukterį, artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Vilijampolės seniūnija, „Veršvos“ bendruomenės centras ir Kauno aukštaičių klubas **spalio 21 d. (sekmadienį) 14 val.** Vilijampolės seniūnijos salėje (Lampėdžių g. 10, Kaune) kviečia į literatūrinę muzikinę popietę „Rudens spalvos“. Išvyks poetė Paulė Šerno eilėraščių rinkinio „Žydės mūsų šalelė“ pristatymas, skambės kompozitoriaus Algimanto Raudonikio ir Vytauto Naraskevičiaus dainos P. Šerno eilėmis, koncertuos ansambliai „Santaka“ (vad. J. Šimaitienė) ir „Gudula“ (vad. A. Morkūnas).

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3810. Užs. Nr.

Kaina 1,30 Lt